

## ŞEHİRDE YENİ BİR RÜZGÂR

Şadi KOCABAŞ

Şiir ve hikâye yazarların deneme yazmaya da yatkın olduklarına dair söylem yeni değil. Deneme, şairin ve hikâyecinin kendine daha rahat bir oyun alanı bulduğu, kurgunun, ölçünün, senaryonun dışına çıkabildiği, daha kendiyle olduğu; bireysel, savruk ve özgür davranabildiği bir edebî tür olageldi. Yazarların hem fikir, hem duygu, hem de hayata dair yorumlarını serbestçe kâğıda döktükleri, kalabalıkların çalkantılı denizinden kendi sakin kıyılarına çekilebildikleri denemelerin eski dilimizde *musâhebe* adıyla anılması şaşırtıcı değil. Nurullah Ataç'ın deneme için "ben'in ülkesi" demesi de bundandı elbet.

Yazarların kişisel tercihleri, zevkleri, inançları, çıkarımları, onayladıkları ve reddettiklerini dile getirebildiği başarılı denemelerin -ancak ve ancak zengin bir kültür birikiminin ürünü olarak ortaya çıkabildiğini de göz ardı etmeyelim.

Mustafa Uçurum, henüz girişte sözünü ettiği, hem şiir hem de hikâye



Mustafa Uçurum, *Şehirde Yeni Bir Rüzgâr*, A-Z Yayınları, İstanbul 2018.

türünde eserler verip kalemini deneme türünün çekim gücünden uzak tutamayanlardan. Son yıllarda birçok edebî mecrada şiirleri, hikâyeleri, yeni kitaplara ilişkin değerlendirmeleri, günlük bir gazetede haftalık köşe yazıları yayınlanan, okurların aşına olduğu isimlerden. Şehirde Yeni Bir Rüzgâr, bugüne kadar 4 şiir, 3 hikâye, 1 anı ve

1 deneme kitabı yayınlamış olan Uçurum'un 10. eseri.

Çiçeği burnunda bir kitap. İçinde 40 adet deneme yazısı bulunuyor. Kitabı okuyup bitirdiğimde kendime şunu sordum: Mustafa Uçurum'un diline ve heyecanına en çok yakışan, onun kendini en iyi ifade ettiği tür deneme mi yoksa? Belki de öyle. Denemelerinde hem manzum şiir hem hikâye tadı var. İkisinden de renkler, kokular, tınılar barındırıyor. Rüzgârla dans eden başakların kımılıtsını andıran kelimeler cümlelere, cümleler paragraflara, paragraflar sayfalara dönüşüyorlar. Rahat, işlek, sürükleyici ve içten. En küçük bir zorlama, tıkanma, aksama ve ritim sekmesi yok.

Tertemiz, akıcı bir Türkçeyle ve yeri geldiğinde devrik cümlelerle örüyor kozasını yazar. Olabildiğince tasvire başvuruyor. Tasvir ettiklerinin içinde kendi de var ya da tasvir ettikleri yazarın içinde dolaşıyorlar. Kurgu ve gerçek hayat sarmaş dolaş.

Uçurum, kendi kendine sık sık sorular soran ve o soruların cevabını yine kendi içinde bulmaya çabalayan biri. Sayıklamaya benziyor kendisiyle dertleşmesi. Hani içimizden konuşarak yürürüz ya bazen, işte tam da o. Yazar, kendi iç sesinin ayak izleri peşinden gidiyor hep. O seslerin içinde yapayalnız. Yaşadığı şehirler, köyler, dolaştığı sokaklar, dünyanın binbir hâli ve insanların cümlesi birer silüet, birer izlenim olarak onun yalnızlığının çevresini kuşatıyorlar. Hiç kimse ve hiçbir şey, o metinlerin kahramanı olarak onun yerine geçmeye de yeltenmiyor çünkü o, kendi içindeki kale-

leri tek başına zapt etmeye kararlı. Bir başladı mı susmak bilmeyen bir yalnızlıktır bu. Bütün bir kitap boyunca yazarı besleyen ana damarlardan biri bu işte.

Uzun, kesintisiz, soluklanmayan bir anlatım. Buna rağmen uzayıp giden bu cümleler birer mısra kadar lirizm yüklü.

Büyük şehirlerdeki keşmekeş, ortak paydaları kalmamış kalabalıklar, komşuların bile birbirine yabancılaşması, modernitenin allak bullak ettiği insan ilişkileri kolayca yer buluyor satırlar arasında. Taşra-şehir gelgitleri, ait olduğu yeri belirleyememekten kaynaklanan gerilim, dünyada süregiden tuhafliklar, çarpıklıklara yönelik öfke. Bu öfkenin sonunda pişmanlık, suçluluk, utanma duygusu ve bir köşeye sinme çabası da belirgin: “Bağırarak ve kıırarak bütün camları, duvarları aşmalıyım. En yüksek sesle ve en ağır imtihanla sınanmalıyım. Yükseldikçe, sis kaplamalı her yeri. Yalnızca kendimi görebildiğim bir yer bulmalıyım. Sis dağılırken üzerimden, tekrar yükselmeli sesim. Ses yükseldikçe alçalmalı, en bulunmaz yere saklanmalıyım...” (s. 15). Yazarın öfke ile teslimiyet arasında bocalamasının kaynağı da, şüphesiz, tevekkül duygusu.

Marazi bir korku, şiddetli bir kararsızlık, her şeyden şikâyet etme hâli. Uzaklaşmak, gizlenmek, bu tantana ve gösterişten kaçıp kurtulma isteği. Kimi kez de silkinip ayağa kakma teşebbüsleri. Bütün bu kısır döngü içinde, bir yerlere ve bir şeylere geç kalmış olma kaygısı: “İçimde kıpır kıpır yaşama isteği var. Her şeyin yolunda gitmesi

gerek artık. Geç kaldığım yeter hayata. Bunca sefer kaçırdığım yeter.” (s. 25).

Ve aşk... Koşulsuz teslimiyeti insanın. Mutluluk kapısını çalan titrek el. Ümit ile ümitsizlik arasındaki incecik çizgi. İnsanın var olduğunu en çok hissettiği eşref an. Üzerinde yürüdüğü ateşten köprü. Bir tohumu çiçek yapan mucize. Bulutların arasından süzülen gün ışığı. Her şairin, yazarın satırlarında bir kalp ağrısıyla çarpan nabız atışı. Mustafa Uçurum da aşk karşısında öyle harlı, içten ve şiddetli kıvrımlar içinde ki, yürek vuruşları nerdeyse bütün bir kitabın her sayfasında duyuluyor: “Pashı, küflü bir ses olup yankılanıyor sesim. Yenilemek için sesimi sesine koşuyorum. Sesinin rengi yeniliyor sesimi. Bütün pejmürdeliklerimi terk ediyorum. Adın bir kitabe olarak duruyor karşımda. Bir gedikten sızan billur su gibi sana akıyorum. Sözümün başına ve sonuna bir mabet gibi seni koyuyorum. Bir cennetse yaşananlar günah yer etmez burada. Renklerin en güzeli bir buket olsun. Hiçbir eksik yanı kalmasın aşkın.” (s. 137).

Yazar, baktığı aynada yalnızca kendini görmez. “Filistin kalbimiz” diyen de odur. Müslüm Gürses’ten acılı şarkılar dinlemiştir. Baktığı her yer Mekke konuşur. Her yerde Yusuf’tan kalma bir cömertlik arar. İbrahim’i ve ateşi, Tur Dağı’nı ve Musa’yı, Nuh’u ve Tufanı dalga dalga geçirir gözlerimizin önünden. Her nereye gitse ait olduğu ümmetin sorunlarına da bir Asyalı diliyle yaklaşır.

Hatıralarına sarılır sık sık. Çocukluğunun geçtiği şehirleri unutmaz. Baktığı her yerde o şehirlerden bir iz bulmaya çalışır: “Şimdi uzak olsam da oraların adı her geçtiğinde içimdeki çağlıtıyı durduramadığım, caddeleri, sokakları ve ırmağıyla gelip benim başköşeme yerleşen şehrim Sakarya’dır. Bu şehri her düşündüğümde, insanın bir şehri olmalı derim. Bazen kaçıp sığınacağı, benim diyeceği, sokaklarında çocukluğunu bulacağı bir şehri olmalı.” (s. 144).

Yeri gelir, giderek bütün hayata hâkim hale gelen dijital kuşatma karşısında isyanını da dile döker yazar. Televizyon ve ardından internetin esiri olan; masalsız kalan çocuklar için kaygılanır ve hayalinde bir tablo çizer: “Bir küçük oda, çitirtılarla yanan soba, etrafında bir sürü çocuk, en büyük mindere oturmuş aydınlık yüzlü bir dede ve anlattığı masallar. Masalı dinlerken kendini o dünyaya kaptıran, hayal dünyasının denizlerine çoktan dalmış çocuklar ve mutlu bir yuva.” (s.148).

Eserde; insanımızı ve evrensel boyutta insanlığı kavrayan *çatışma*, *çelişki*, *kaos*, *ümitli bekleyiş*, *sadakat*, *özlem*, *yalnızlık* ve *aşk* gibi konularda keskinleşildiğini vurgularken *aşk* konusunun birçok sayfada birbirine yakın ifadelerle aktarılması nedeniyle yer yer tekrara düşülmüş olduğu gerçeğinin de altını çizelim. Bu ayrıntıyı göz ardı etmemek koşuluyla yazarın deneme alanında okunmaya değer bir eser ortaya koyduğunu söylemeliyim.